

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XXVI):

cine a apărut pe Români de furia acestui puhoiu neîntrerupt de barbari?

- memoriul nu conține nimic nou! - așa s'a început renașterea în țările noastre?

tribunism
șagunism
Aurel C. Popovici

Cine a apărut pe Români de furia acestui puhoiu neîntrerupt de barbari?
expunerea rece a faptelor e calea cea mai potrivită!
În lunga lor ședere în văile Carpaților, Romanii au pierdut formele latine ale vieții de Stat ...
mereu în luptă, perzând mereu sânge și bogăție, ca să scape de stăpânirea asiatică, poporul român a scăzut, a sărăcit, a ajuns la păraginare culturală ...

Anul VIII Sibiu, Vineri 22 Februarie (6 Martie) 1891 Nr. 43

TRIBUNA
Apare în fiecare zi de lucru

ABONAMENTELE
Pentru Sibiu:
1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru decorați la câștig cu 15 cr. pe lună mai mult.
Pentru monarhie:
1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.
Pentru România și străinătate:
1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamentele se fac numai plătește-se înainte.

INSERTIUNILE
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.
Redacția și Administrația: Strada Măriei Nr. 2.
Se prenumără și la poșta și la librării.
În București
primăre abonamente D. C. Pascu, Str. Lipcani 35.
Epitolele solicitate se refuză. — Manuscrisele se înlocuiesc.
Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Model de loialitate
De ce indignațiune sacrată este cuprinsă publicistica maghiară din cauza atitudinii mai recente a Românilor din țările ungarești?
Îngraji de Români!
Ei, care în Imperiul maghiar se bucură de tot felul de bunătăți și și permit, nota lăse, într'un stat constituțional a face opozițiune unui proiect de lege, s'în care Maestrii vor câștiga de voce bună.

Și toate ar mai fi cum ar fi, însă nouă ne vine cu mirare ceea-ce-și permit maștrilor politici ai concetățenilor maghiari față cu Coroana.
Nu e lucru mic a veni și a accentua necontenit pe „eroii” dela 1848 și 49, care au fost nu numai timbraji de revoluționari, dar și condamnați în fața acelor, care au purtat războiul contra „eroilor”. Nu bagă domniile de seamă, că dacă n'ar fi Coroana îndelung răbdătoare, accentuarea ar putea fi luată drept provocare?

Statistica „patriotică” în străinătate.
Organul parizan „Le Mémorial Diplomatique” scrie despre rezultatele numărării din urmă între altele următoare: „După un recensământ statistic dela sfârșitul anului 1890, țările dependente de egemonia maghiară n'ar cuprins nici mai mult, nici mai puțin de 8,200.000 Maghiari, va să zică 84,20% a populațiunii transilvanice. Noi am deschiș, din curiozitate, *Almanachul de Olanda* din 1890 și am constatat adă, că numărul acolora se vorbește idemul maghiar e numai 6,200.872. De unde poate veni acest crescământ fen-

Aici dară în curtea, în dreapta bisericii, sub cerul liber și pe pântecul gros de apă, trăiește pacifica adunare să și însoși și să și strălucă acțiunile sale momentanee, — într'o zi aspră de iarăș.
Împrejurările, între care a avut să rezene protestul acestei adunări românești din Cluj în contra „Kisbaly”-urilor din Csaky, au doborât cu totul de acolora, între care au protestat frații noștri din alte părți ale țării, și s'înț cu mult mai grele și mai semnificative.
Am și adoptat cu mare neastimpt, ca

Așa s'a început renașterea în țările noastre?

TRIBUNA
1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

„MEMORIUL STUDENȚILOR UNIVERSITARI privitor la Situațiunea Românilor din Transilvania și Ungaria” a apărut și în cotidianul sibian „Tribuna” într-o serie de articole începând cu nr. 41 din 20 febr (4 martie) 1891, având o prezentare clarificatoare: «În zilele acestea am primit textul românesc al Memoriului studenților universitari români privitor la situațiunea Românilor din Transilvania și Ungaria (notă: Memoriul ... a fost tipărit la București, tipografia Carol Göbl. 1 91. VIII. 52 pag. cu o hartă etnografică a regatului Ungariei). Acest memoriu, precum e cunoscut, va fi distribuit în întreaga lume cultă de pe fața pământului, spre care scop el a apărut în toate limbile culte ale Europei. E un lucru firesc, ca noi Românii din regatul ungar să fim cuprinși de un deosebit interes pentru conținutul acestui memoriu, fiindcă mai ales despre noi e aici vorba. Și ori-care din noi va lua la mână această lucrare, va rămâne pe deplin satisfăcut atât de forma, în care e tratată material, cât și de spiritul ce domnesce în întreg memoriul. Și dacă organele de presă ale guvernului maghiar au fulgerat în contra acestei scrieri, până a nu o cunoaște, cauza nu poate fi alta, decât o preocupățiune șovinistă condamnabilă. Memoriul nu conține nimic nou, nu conține nimic, ceea-ce nu s'ar fi zis sau scris aici la noi în țară de reprezentanții poporului român, fie în adunări publice, fie în organe de publicitate. Pe tot locul ne întâlnim în memoriu cu fapte și cu adevăruri. Nici forma, în care se expun aceste fapte și adevăruri, nu poate să jignească pe nimenea, căci întreaga scriere e îmbrăcată într'o limbă aleasă, calmă și cumpătată. Având în vedere însuflețirea ce stăpânesce pe om în vârsta studiilor universitare, cititorul dela început ar fi

scusat puțin avânt și pasiune chiar în expunere. Dar' memoriul nu pretinde pentru sine nici această considerație. În toate capitolele găsim o expunere aproape rece a faptelor, și dacă ici și colo tonul devine mai cald și câte-odată înflăcărat, focul nu isvorește atât din motive umanitare-culturale. Noi constatăm altcum acest lucru cu o deosebită plăcere și satisfacțiune.

Dacă scopul memoriului e de a atrage atențiunea Europei culte la „un conflict cultural ce-și are locul în sînul monarhiei austro-ungare, între direcțiunea cultural, românească, cu totul modernă prin umanitatea și liberalismul ei, și între cea maghiară, răzimată pe proceduri cu totul străine temperamentului nostru european”, atunci **tocmai expunerea rece a faptelor e calea cea mai potrivită**. De aci se vor convinge și șoviniștii noștri atât de pătimiși, că **nu e vorba, precum pare a se fi temut ei, de un memoriu, care să agite pe Românii stăpâniți de ei, ci e vorba de un memoriu, care să informeze lumea civilizată și nu în detrimentul Maghiarilor, ci în favorul umanității și al civilizațiunii**. Nu avem cunoștință, dacă memoriul va fi publicat și în limba maghiară; noi ținem însă, că ar fi fost bine, dacă li-s'ar da și Maghiarilor **ocasiune de a se privi într'o oglindă**, de care ei altcum se feresc, bag-seamă pentru a nu face cunoștință cu chipul ce l-ar vedea reflectat. Drept dovadă despre aceste afirmațiuni, vom reproduce în coloanele foi noastre memoriul în părțile sale esențiale (...).

Reproducem din „**Tribuna**” (Sibiu) **nr. 42** din 21 februarie (5 Martie) **1891**, răspunsul la întrebarea „**Cine a apărat pe Români de furia acestui puhoiu neîntrerupt de barbari?**»: «Pozițiunea lor geografică, șirul munților Carpați cu multele sale ramificațiuni, care costase atâta muncă și necaz chiar pe armatele regulate ale Romanilor, când veniseră să cuprindă Dacia.

În adevăr în secolul XIII, după ce ultimii năvălitori mongoli se retrag, ies la iveală de pretutindenea din văile Carpaților un neam de oameni, vorbind **o limbă care se aseamănă cu latina rustică** și cari se potrivesc la obiceiuri cu Romanii de odinioară. În scurtă vreme ei se întind la poalele munților Carpați până la Dunăre și Nistru, făcând mai târziu două mari principate: **al Moldovei**, între munți și Nistru, **și al Munteniei**, între munți și Dunăre. De cealaltă parte a munților Romanii aveau încă la venirea Maghiarilor, în secolul IX, **patru principate**, cari în urma luptelor cu Maghiarii devin vasale, însă își păstrează autonomia prin tractatele încheiate cu ei. Astfel elementul român se întinde din ce în ce, încât vechile pământuri ale Romanilor cad iarăși în stăpânirea acestor urmași ai depărtatei Rome. **În lunga lor ședere în văile Carpaților, Romanii au pierdut formele latine ale vieții de Stat**, încât coborându-se la șes ei se văd nevoiți a împrumuta de la Slavi formele de organizațiune, ba **au adoptat chiar și limba slavonă ca limbă oficială și bisericească, cum bună-oară Englezii adoptaseră limba franceză și cum multă vreme Europa întreagă a avut limba latină**. Așa că chiar de la începutul consolidării Românilor sub forma de Principate, ei au avut să se lupte cu influențe străine noi: **cu a Slavilor, iar frații noștri rămași în Transilvania cu a Maghiarilor. Un nou inamic trebuia să apară**. În adevăr, nu fusese de ajuns Europei hordele de barbari cari se revărsaseră asupra imperiului roman, trebuia ca și evul mediu să-și aibă năvălitorii săi și aceștia au fost **Arabii prin Spania**, cari sunt respinși de Francezi și Spanioli, **iar în Orient au fost Turcii** cari trec în Europa pe când Arabii se retrag spre Africa. Și de astă dată sorțul cel mai greu a fost pe partea țărilor de la Dunăre. Chieși prin intrigile Bizantinilor, Turcii trec în Europa și în scurt timp călcând peste Sârbi și Bulgari ei se opresc în fața Românilor la Dunăre. Creștinătatea apuseană înspăimântată și-a trimis oștile la Nicopole ca să întâmpine pe Turci și principii români au fost alături cu Apusul. Baiazid Fulgerul, Sultanul Turcilor, spulberă pe

creștini». Continuarea articolului a apărut în „**Tribuna**” (Sibiu) nr. 43 - vineri 22 februarie (6 Martie) 1891: «Scump însă au plătit Românii autonomia lor națională, căci prelângă Turci, cu care aveau să se lupte în Sud, adecă la Dunărea-de-jos mai aveau să se lupte la Răsărit cu Tătarii din Bugeac, cu Tătarii din Crimeea și cu Cazacii de Kiev.

Toate aceste popoare nomade trăiau în mare parte din prăzile luate de pe bogatele câmpii ale pământului românesc, încât în fiecare an țerile noastre erau pustiite în mai multe rînduri de cetele sălbatică, care veniau ca furtuna și fugiau încărcate de robi și prăzi îndată-ce simțiau, că s'a adunat oastea țării. În același timp Românii aveau să se lupte cu regii Poloniei, care voiau să-și întindă stăpânirea lor spre Dunăre, și cu puternicii Sultani ai Turcilor, care nu se puteau împăca cu gândul, că atunci, când ei înaintează spre Viena, aci în dosul lor, la Dunăre, e un popor creștin, care nu li-s'a supus încă, ci își are Domnii lui, oștirea lui și așezămintele lui europenesce. Astfel mereu în luptă, perzând mereu sânge și bogăție, ca să scape de stăpânirea asiatică, poporul român a scăzut, a sărăcit, a ajuns la părăgînire culturală. La Cossova Domnii români aveau oștire de câte 40.000 de luptători; după căderea Constantinopolei cea mai mare oștire a Munteniei e de 20.000 oșteni; după bătălia dela Lepante, Mihaiu Viteazul, cel mai răsboinic dintre toți Domnii români, avea o oștire în mare parte compusă din mercenari, adunați de prin țerile vecine. Șesurile mănoase ale țerilor române se pustiesc și numai prin văile adăpostitoare ale Carpaților își mai apărau Românii vatra și așezămintele lor strămoșesce. Aci ajunseră prin mulțimea sacrificiilor Români, a căror prietenie în secolul al XIV-lea și XV o căutau și Perșii și Veneția, regina de atunci a mărilor, pentru a stăvili puterea musulmană. Influența slavonă în biserică și administrațiune, pe care noi o primisem la coborîrea noastră din munți, dăinuesce încă, și Românii, în mijlocul unor lupte așa de desastroase și continue n'au puterea să reiee firul desvoltării lor culturale în sensul legitim al latinității. Mai rămăsese însă Români și în patria mamă: în Transilvania.

La aceștia cultura latină se păstrase mai bine. Ei, deși greu apăsați, totuși trăind în continuă atingere cu Sașii din Transilvania, - singurii purtători ai culturii apusene în Orient,- traduc pe la sfîrșitul secolului al XVI-lea cărțile bisericesci în limba română, le tipăresc în tipografiile Sașilor și astfel se întemeiază literatura românească și cultura noastră națională.

Așa s'a început renașterea în țerile noastre.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xxvi-cine-a-aparat-pe-romani-de-furia-acestui-puhoiu-neintrerupt-de-barbari-memoriul-nu-contine-nimic-nou-asa-sa-inc...

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

FI
TS

WONDER
FIS 30

23 02
Iunie Iulie

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2023-Anul A.C. Popovici (XXVI): cine a apărat pe Români de furia acestui puhoiu neîntrerupt de barbari? - memoriul nu conține nimic nou! - așa s'a început renașterea în țările noastre?

Marius HALMAGHI 25.06.2023 20:59 209 vizualizari 0 comentarii

În: Tribuna, 25 iunie 2023